

Procedury dla nauczycieli Zespołu Szkół nr 1 w Sanoku na wypadek wystąpienia zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów.

Niniejsze procedury dla nauczycieli Zespołu Szkół nr 1 w Sanoku zostały opracowane w oparciu o publikację MEN pt.: „BEZPIECZNA SZKOŁA Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego cyfrowego uczniów” - Warszawa, sierpień 2017r

Wykaz dokumentów źródłowych:

- A. „BEZPIECZNA SZKOŁA Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego cyfrowego uczniów” - Warszawa, sierpień 2017r
- B. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe
- C. Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych.
- D. Ustawa Karta Nauczyciela z 26 stycznia 1982r.
- E. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z 26 października 1982r.
- F. Ustawa Kodeks Cywilny z 23 kwietnia 1964r.
- G. Ustawa Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997r.
- H. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982.
- I. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.

Zagrożenia zewnętrzne:

Zalecenia ogólne:

1. należy monitorować tereny przyległe, zwrócić szczególną uwagę na **osoby poruszające się w otoczeniu szkoły/placówki**, obserwujące szkołę/placówkę, wchodzące na jej teren lub często pojawiające się w okolicy szkoły.
2. należy zwracać uwagę na **nietypowe przedmioty** pozostawione w okolicy szkoły lub **pojazdy zaparkowane** w nietypowych miejscach lub o szczególnych cechach – bez tablic rejestracyjnych, świadczące o dużym wyeksploatowaniu, auta dostawcze lub nienależące do pracowników szkoły, rodziców (pozostawione na dłuższy czas bez opieki).
3. odnośnie boiska sportowego – należy zwracać uwagę na osoby korzystające z obiektu – czy zachowują się adekwatnie do miejsca, w którym przebywają, czy nie pozostawiają nietypowych przedmiotów – kartonów, walizek, siatek, plecaków etc.
4. należy **monitorować wejście do budynku, weryfikować osoby** wchodzące do budynku, zwłaszcza niezwiązane z codziennym życiem szkoły i nie dopuszczać do ich swobodnego poruszania się po terenie szkoły.
5. nie należy **wpuszczać bez weryfikacji** osób obcych i nieznanych na teren szkoły
6. należy sprawować **stały nadzór nauczyciela dyżurnego** przy wejściu do budynku szkoły.
7. Bezwzględnie nie można pozwolić na swobodne poruszanie się po terenie szkoły **osobie obcej**.
8. Nauczyciele **znają procedury ewakuacji** budynku szkoły i miejsce zbiórki oraz wyjścia ewakuacyjne.

Oznaki po których można rozpoznać zagrożenie, osobę, która może stworzyć zagrożenie:

- przybycie w towarzystwie innej osoby, która następnie opuszcza miejsce
- unikanie kontaktu wzrokowego
- unikanie kamer

- niespokojne ruchy, nienaturalny chód
- niestosowanie się do znaków zakazu wejścia
- pojawienie się samotnych osób
- nieodpowiedni ubiór do pory roku
- podejrzane wypukłości pod ubiorem
- wystające kable
- zaciśnięte dłonie
- podejrzane pakunki/plecaki.

Sygnaly, na które należy zwrócić szczególną uwagę:

- fałszywe alarmy o podłożeniu bomby (rozpoznanie systemu)
- próby wejścia do szkoły pod błahym powodem (rozpoznanie systemu)
- podrzucania paczek lub toreb bez podejrzanych substancji wewnątrz (rozpoznanie systemu)
- częste loty dronów nad szkołą (rozpoznanie celu)
- robienie zdjęć ze szkołą w tle (rozpoznanie celu)
- indagacja uczniów na tematy związane w szkołą (rozpoznanie celu)
- ataki hackerskie (rozpoznanie celu)
- samochody, a zwłaszcza furgonetki, parkujące w miejscach nietypowych (rozpoznanie systemu)
- nietypowe i rzucające się w oczy zachowanie osób
- pozostawione bez opieki przedmioty: paczki, torby, pakunki
- pojawienie się osób interesujących się szkołą
- pojazdy bez rejestracji lub z widocznymi śladami włamania
- młodzież, której odzież może maskować duże przedmioty
- szczególne zainteresowanie uczniów militariami
- informacje od uczniów o nieformalnych grupach/klubach
- uczniowie wykluczeni z grupy
- inne sytuacje odmiennie od typowych w otoczeniu szkoły.

Wymagania:

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły znają rodzaje alarmów, komunikatów ostrzegawczych i sygnałów alarmowych oraz sposoby postępowania w przypadku ich ogłoszenia
2. Nauczyciele dysponują numerami telefonów do kierownictwa placówki (dyrektora, zastępcy dyrektora, innych osób funkcyjnych) oraz numerów telefonów służb ratunkowych
3. Nauczyciele i pracownicy szkoły mają obowiązek reagować na przejawy krzywdy, przemocy i agresji stosowanej wobec uczniów i przez uczniów
4. Zgłaszać do kierownictwa szkoły zauważone niepokojące zachowania zagrażające bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu uczniów

5. Podejmować natychmiastowe działania zmierzające do usunięcia sytuacji zagrażających bezpieczeństwu uczniów (szczególnie w trakcie trwania przerwy) takich jak: rozlany płyn, potłuczone szkło, oberwana tablica, otwarty dostęp do urządzeń elektrycznych itp.
6. Bezwzględnie przestrzegać procedury wpuszczania osób obcych (w tym również rodziców) na teren szkoły oraz uczniów przedwcześnie przychodzących na zajęcia dydaktyczne
7. Przeprowadzać i brać udział w ćwiczeniach ewakuacyjnych.

O zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:

- Policja 997
- Straż Pożarna 998
- Pogotowie Ratunkowe 999
- Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
- Pogotowie Energetyczne 991
- Pogotowie Gazowe 992
- Pogotowie Ciepłownicze 993
- Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
- Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.

Ewakuacja osób niepełnosprawnych:

Należy uwzględnić rodzaj oraz stopień niepełnosprawności, wiek wychowanków i ewentualne wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów). Aby ułatwić ewakuację osób z niepełnosprawnościami możemy wykorzystać informacje zawarte w procedurach ewakuacji lub instrukcji bezpieczeństwa budynku:

- 1) należy sporządzić listę uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- 2) należy rozplanować zajęcia klas, w których uczą się osoby niepełnosprawne w taki sposób, by osoby te nie musiały przemieszczać się poza najniższą kondygnację naziemną budynku (przeważnie parter), należy przystosować drogi ewakuacyjne do poruszania się osób z różną niepełnosprawnością
- 3) należy wyznaczyć opiekuna osoby niepełnosprawnej na czas ewakuacji.

Przykłady technik ewakuacji osób z niepełnosprawnościami:

- 1) wykorzystanie krzeselka lub wózka inwalidzkiego - ratownicy sadzają na nim osobę wymagającą pomocy, a następnie chwytają za nóżki oraz oparcie
- 2) chwyt strażacki - ratownik przekłada swoją rękę między nogami osoby ratowanej, zaciskając ją na nadgarstku zwisającej ręki ratowanego, kładzie go sobie na barkach, chwyt kończynowy - jeden ratownik staje za głową ratowanego i chwyt go pod pachy, drugi ratownik jest odwrócony do ratowanego plecami i chwyt go pod kolana
- 3) chwyt na barana - ratowany znajduje się na plecach ratownika, który podtrzymuje go obydwoma rękami za uda

- 4) chwyt kołyskowy - klasyczny sposób przenoszenia małych dzieci
- 5) wykorzystanie koca lub innego podobnego rozmiarami materiału - koc owija się wokół rąk i głowy
- 6) ratowanie w ten sposób, by możliwe było ciągnięcie osoby po płaskiej równej powierzchni (szczególnie przydatne przy ewakuacji osób o dużej masie ciała, nieprzytomnych oraz w zadymieniu gdzie nie ma możliwości przyjęcia postawy wyprostowanej).

Postępowanie:

A) Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczą sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, **który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. aktywny strzelec.**

1. Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (*zabarykaduj się*)
2. Wycisz i uspokój uczniów
3. Zaopiekuj się uczniami ze SPE13 i uczniami, którzy potrzebują
4. Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony
5. Poinformuj policję wysyłając informację tekstową
6. Zasłoń okno, zgaś światło
7. Nie przemieszczaj się
8. Stań poniżej linii okien, zejdz ze światła drzwi
9. Zejdz z linii strzału, połów się na podłodze
10. Jeżeli padną strzały, nie krzycz
11. Nie otwieraj nikomu drzwi
12. W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia

B) W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

1. Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika
2. Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon
3. Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia
4. Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego
5. Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika
6. Nie zwracaj na siebie uwagi
7. Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny
8. Nie oszukuj terrorysty
9. Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu
10. Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami
11. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów
12. Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty

C) W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

1. Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę
2. Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi
3. Połóż się na podłogę, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy
4. Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom
5. Nie trzymaj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących
6. Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami
7. Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy
8. Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona
9. Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku
10. Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru.

D) Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

1. Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów
2. Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje
3. Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury
4. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
5. Nie używaj telefonu komórkowego
6. Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia
7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb
8. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi
9. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu

E) Podłożenie podejrzanego pakunku:

1. Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku
2. Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku
3. Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala)
4. Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury
5. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
6. Nie używaj telefonu komórkowego
7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb

8. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi
9. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu

F) Skażenie szkoły – informacja telefoniczna o skażeniu

Należy wówczas:

1. zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru
2. natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby
3. w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
4. w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki
5. przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń
6. powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
7. do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych
8. oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

Uwaga: Szczegółowe instrukcje dotyczące zagrożenia skażeniem chemicznym lub biologicznym znajdują się na stronach 36 – 42 instrukcji „BEZPIECZNA SZKOŁA - Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów”

Zagrożenia wewnętrzne – informacje ogólne

Do najważniejszych zagrożeń wewnętrznych w szkole należą: agresywne zachowania ucznia oraz zjawisko tzw. fali, korzystanie przez uczniów z substancji psychoaktywnych, kradzież lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, pedofilia, pornografia, prostytutcja, picie alkoholu, wypadek lub czyn karalny dokonany przez ucznia.

Nauczyciele i pracownicy szkoły powinni zwrócić uwagę na symptomy zachowania uczniów wskazujące na możliwość występowania powyższych zjawisk w szkole.

Ofiary negatywnych działań w szkole zwykle skarżą się na bóle głowy czy brzucha lub na brak apetytu. Często pojawia się pośród nich niechęć do chodzenia do szkoły (wagary) lub całkowita absencja. W rodzinie pojawia się agresja wobec rodzeństwa i rodziców, widoczny niepokój, rozdrażnienie lub lękowe reagowanie na różne sytuacje. Uczniowie izolują się i szukają samotności. Odbija się to negatywnie na ich wynikach w nauce. Nauczyciele i rodzice powinni zauważyć te zachowania i rozpocząć wyjaśnianie ich przyczyn. Należy pamiętać, że uczniowie na ogół ukrywają, iż stali się ofiarami czynów zabronionych, wstydzą się, nie chcą martwić nauczycieli/rodziców. Wreszcie przypisują sobie winę za to, co ich spotkało.

Rekomendowane działania nauczycieli:

1. Nie należy bagatelizować żadnego sygnału świadczącego o fakcie zaistnienia zagrożenia. Należy przeciwdziałać temu zjawisku na możliwie wczesnym etapie jego powstawania.
2. Należy dać możliwość uczniowi poinformowania nauczyciela lub pedagoga o zaistniałej sytuacji związanej z czynnością niebezpieczną, budując atmosferę zaufania.
3. Należy wyciągać konsekwencje w stosunku do osób dopuszczających się czynów zabronionych. W ramach działań profilaktycznych podczas lekcji wychowawczych, przy współpracy z ekspertami i specjalistami, należy informować uczniów o skutkach i konsekwencjach związanych z zagrożeniami w szkole jak i poza nią.
4. Należy tworzyć przyjazne środowisko pracy i nauki poprzez sprawiedliwe ocenianie, jasne, czytelne, sprawiedliwe normy, przyjazny nadzór nad uczniami, sprawną organizację życia szkolnego.
5. Należy podejmować działania integrujące zespoły klasowe, poznawanie się uczniów, sprzyjające budowie pozytywnych relacji w klasie.
6. Należy budować relacje na autorytecie nauczyciela: nauczyciel powinien jasno określić zasady pracy i wymagania wobec uczniów, prowadzić lekcje w sposób zrozumiały, szanować ucznia i udzielać mu wsparcia, sprawować kontrolę w klasie i interweniować w razie zachowania naruszającego normy.
7. Należy organizować rozmowy, pogadanki i dyskusje z rodzicami.

Uwaga: Zalecenia na wypadek stwierdzenia występowania agresji fizycznej, agresji słownej, znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych, podejrzenia ucznia o posiadanie lub zażycie / spożycie środków odurzających jak również rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem, narkotykami lub dopalaczami znajdują się na stronach 44 – 49 instrukcji „BEZPIECZNA SZKOŁA - Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów”

Postępowanie na wypadek kradzieży, wymuszenia pieniędzy, przedmiotów wartościowych

- Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły
- Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły
- Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmiotów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich Policji
- Należy zażądać, aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży oraz przekazał inne przedmioty budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą - w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia. Może to zrobić tylko Policja)
- We współpracy z pedagogiem szkolnym należy ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia

- Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisaną przez rodziców
- Należy powiadomić policję
- sprawca winien dokonać zadośćuczynienia poszkodowanemu w kradzieży.

Wystąpienie przypadku pedofilii w szkole:

Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie tego zjawiska.

W pierwszym kroku po stwierdzeniu zagrożenia należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga/psychologa szkolnego a w przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji. Następnie dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu. Wychowawcy klas oraz pedagog szkolny winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie.

W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawcy molestowania. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia).

Przypadek rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia:

- W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu
- W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.
- Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły
- Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań
- Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne
- Wychowawca lub pedagog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

Przypadek prostytucji w szkole lub wśród uczniów:

- W przypadku otrzymania informacji o w/w zjawisku dotyczącym ucznia niepełnoletniego, nauczyciel lub pracownik szkoły powiadamia dyrektora szkoły, wychowawcę
- Wychowawca powiadamia rodziców / opiekunów prawnych ucznia
- Wychowawca winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym
- Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły winien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich)
- W sytuacji, gdy szkoła wykorzystywała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły winien powiadomić sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji
- Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.
- W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję
- Dyrektor szkoły winien powiadomić Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
- Wychowawca lub pedagog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia
- Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustala konieczność podjęcia działań z udziałem psychologa dziecięcego w celu zapewnienia opieki nad uczniem/uczennicą, którzy świadomie lub nie dopuszczali się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.

Cyberprzestępstwa, cyberprzemoc

Na każdą procedurę reakcji na wystąpienie danego typu zagrożenia cyberbezpieczeństwa w szkole muszą składać się działania tego typu - podjęte przez dyrekcję szkoły oraz nauczycieli, pedagogów/psychologów szkolnych. Ich szczegółowy opis znajduje się w opracowaniu: *Standard bezpieczeństwa online placówek oświatowych* opracowanym przez Zespół ekspertów Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej (NASK) oraz Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka w Warszawie.

Instrukcja „BEZPIECZNA SZKOŁA - Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów”, wyróżnia 9 podstawowych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego w środowisku szkolnym, którym przypisano opracowane według jednego standardu opisu procedury reagowania. Znajdują się one na stronach 63 – 78 w/w instrukcji.

Zagrożenia obejmują:

1. Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych
2. Cyberprzemoc
3. Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły
4. Zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu
5. Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią
6. Seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich
7. Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam
8. Łamanie prawa autorskiego
9. Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online.